

نفت، اشتغال و سرمایه

پول بیار، کار ببر

درآمدهای نفتی، پس انداز و اشتغال که ایجاد نمی‌کنند، هیچ! حتی به کام واردات نابجا، رکود و بیکاری را هم بیشتر می‌کنند.

آیا نفت عامل بیکاری است یا پتانسیلی است که جهت رشد و توسعه؟ جواب این سؤال سخت نیست. بی‌شک، نفت نقش انکارناشدنی و تأثیرگذاری در توسعه اقتصادی دارد. اما سؤال آن است که چرا علیرغم این اهمیت و تأثیر، بعضاً کشورهایی را شاهد هستیم که برخلاف ظرفیت بالای ذخایر و تولید نفت، همواره با نرخ گسترده بیکاری روبه‌روانند؟

کشورمان ایران که در رده سوم ذخایر اثبات شده جهان قرار دارد و به طور کلی، سهم قابل توجهی از تولید نفت و گاز جهانی را دارا می‌باشد، یک نمونه از آن است. البته مثال‌های دیگری غیر از ایران هم وجود دارند. نیجریه با در اختیار داشتن سهم ۲/۷ درصدی ذخایر نفت دنیا، در رده دهم نفت خیزترین کشورهای جهان قرار دارد، اما با نرخ بیکاری ۱۹/۷ درصدی در سال ۲۰۰۹ مواجه است. ونزوئلا علیرغم در اختیار داشتن سهم ۷/۳ درصدی کل ذخایر نفتی دنیا و با در اختیار داشتن رتبه ششم جهانی، با نرخ بیکاری

نفت، سرمایه‌گذاری خارجی و بیکاری (۲۰۰۹) درصد

کشورهای برتر تولیدکننده نفت	نرخ بیکاری	FDI* (میلیارد دلار)
روسیه	۹/۲	۲۵۵/۶
عربستان	۱۱/۶	۱۴۹/۳
آمریکا	۹/۶	۲,۳۹۸/۰
ایران	۱۱/۳	۷/۸
چین	۴/۳	۵۷۶/۱
کانادا	۷/۹	۴۳۴/۴
مکزیک	۵/۵	۳۰۷/۷
عراق	۱۸/۰	۱/۱
نروژ	۳/۵	۹۳/۸
امارات	۱۲/۷	۷۶/۶
کویت	۱/۵	۱/۰
الجزایر	۱۰/۲	۱۵/۴
ونزوئلا	۸/۲	۴۱/۵
برزیل	۷/۳	۳۱۸/۵
نیجریه	۱۹/۷	۶۲/۷
انگلستان	۷/۸	۱,۳۴۷/۰
قزاقستان	۶/۱	۴۳/۸
قطر	۰/۵	۷/۲

* سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

استخراج: واحد تحقیقات «اقتصاد ایران» از ILO و WB

شده است. چین یکی از نمونه‌هایی است که با جذب ۵۷۶/۱ میلیارد دلار سرمایه خارجی در رده هشتم سرمایه پذیرترین کشورهای دنیا قرار گرفته که این امر نرخ بیکاری ۴/۳ درصدی را برای این کشور یک میلیارد و اندی میلیون نفری رقم زده است. البته کاهش سرمایه پذیری در کشور، عواقب دیگری هم دارد که کم‌رنگ‌تر شدن فضای رقابتی در اقتصاد یکی از آن موارد است.

راه علاج

به عنوان راهکار، علاوه بر آن که باید از درآمدهای نفتی و گازی استقلال یافت و بر صادرات غیرنفتی تمرکز کرد، باید درآمدهای حاصل از منابع اینچینی را صرف سرمایه‌گذاری در بخش‌های مولد اقتصادی نمود. برای این منظور، الهام‌گیری از الگوی کشور نروژ کمک زیادی به کاهش وابستگی صادرات نفتی خواهد کرد. در حال حاضر، اگر چه رقم تولید و صادرات نفتی در این کشور، به مراتب کمتر از کشور ما است، اما ذخیره ارزی به مراتب بالاتری از ایران دارند.

احترام به سرمایه و سرمایه‌دار، رفع قوانین ورود سرمایه به کشور، کاهش ریسک‌های بین‌المللی و تغییر تفکر برخی مسئولان نسبت به سرمایه‌گذار خارجی و داخلی در کنار رفع مشکلات دیگری که بر ورود سرمایه تأثیر می‌گذارند، می‌تواند به افزایش سرمایه‌پذیری کشور کمک‌های شایانی کند.

در حال حاضر، علیرغم تحریم‌های فعلی غرب، سرمایه‌گذاران بسیاری وجود دارند که مشتاق به سرمایه‌گذاری در ایران هستند، اما وجود ریسک‌ها و البته فقدان نهادی که بازگشت سرمایه آنها را تضمین نماید، سرمایه‌گذاری را در ایران تا حدود زیادی دشوار کرده است. ضمانت دولت و یا بانک مرکزی در خصوص تضمین بازگشت سرمایه سرمایه‌گذاران می‌تواند در کوتاه مدت راه‌چاره‌ای برای این معضل باشد، اما باید به بلندمدت فکر کرد. ■

طرح ماه

بیکاری

منبع: ماهنامه «اقتصاد ایران»

کل را تحت تأثیر قرار می‌دهد و در نتیجه دور کاهش سرمایه، کاهش تولید و افزایش بیکاری را به وجود می‌آورد. بر اساس برآورد کارشناسان واحد تحقیقات «اقتصاد ایران»، تراز حساب سرمایه‌کشور از رقم ۲ هزار و ۵۳۴ میلیون دلار در سال ۸۱ با روندی نزولی به رقم منفی ۱۲ هزار و ۹۵۰ میلیون دلار در سال گذشته رسیده است. در این بین، به غیر از آمریکا که سردمدار سرمایه‌پذیری در جهان است، بسیاری از کشورهای دنیا - نفتی و غیرنفتی - با درک اهمیت لزوم جذب سرمایه‌گذاری خارجی به این مهم اهتمام ورزیده‌اند. این امر علاوه بر رفع معضل بیکاری به رشد و توسعه پایدار برای این کشورها منجر